

Nejnovější odrůdy jarního ječmene v zahraničí

ANTONÍN FORAL, Výzkumný ústav obilnářský, Kroměříž

633.16

Podle údajů F. A. O. v hospodářském roce 1934/65 nepatrně poklesla v Evropě osevní plocha ječmene ve srovnání s rokem 1933/64; celková produkce se však zvýšila. Značnou měrou na tomto zvýšení produkce se podílely nově zavedené odrůdy, z nichž velká část patří k odrůdám sladovnického ječmene. Pro porovnání úrovně nejnovějších odrůd v některých státech provedeme podle literárních pramenů jejich krátké zhodnocení.

Belgie: Sladovnické odrůdy — domácí Mosane a holandská Cambrinus — zvětšily dále osevní plochy na úkor odrůd švédských Ingrid, Pallas, Balder a dánské Carlsberg II. Odrůda Mosane dala dobrý výnos zrna a měla vysokou diastatickou mohutnost v mezinárodních pokusech E.B.C.

Bulharsko: Podle výsledků pokusů v letech 1961 až 1963 se ukázaly jako velmi výnosné zahraniční odrůdy — čs. Slovenský Dunajský trh a německá Elsa a Hohenthurm 4592/51. Z domácích odrůd, vhodných k pivovarským účelům, byly výnosnější než standardní odrůda Caja nové odrůdy Sofija 26, Sofija 21 a Sofija 59.

Dánsko: Jako značně odolná k poléhání a vhodná pro nejúrodnější půdy se ukázala krmná odrůda Abed Deba (Abed 3407). Je ranější, kratší ve slámi, odolná k padlí, na vysoké hladině hnojení dusíkem předčila odrůdu Bonus o 9 %. Ze zahraničních se ukázaly jako perspektivní holandská Emir, švédská Foma a německé Impala a Swallow, která však měla nižší obsah extraktivních látek a nižší podíl předního zrna.

Finsko: Jako sladovnická se doporučuje odrůda Balder J, vzniklá ze švédské odrůdy Balder ozářením X-paprsky. Proti výchozí odrůdě je výnosnější, méně náročná, odolnější k suchu, má menší sklon

k porůstání a poměrně dobrou sladovnickou hodnotu. Nadějně je výnosné nové šlechtění Ta b 7266, mající středně velké, vysoce vyrovnané zrna s nižším obsahem bílkovin.

Holandsko: V roce 1965 byly zapsány do listiny povolených odrůd odrůdy Alfor, Delisa a Zephyr, jako nadějně se ukazuje novošlechtění Cebeco 6211. Odrůda Alfor je krmná, zrna má střední velikosti, proti sněti prašné, rzem a padlí travnímu je středně odolná. Odrůda Delisa je řazena ke sladovnickým i krmným odrůdám. Zrna má velké, je středně odolná ke žluté rzi a padlí a značně odolná ke sněti prašné. Pro dobrý výnos zrna a dobrou odolnost k poléhání se hodí k pěstování v těžkých půdách. Odrůda Zephyr patří ke sladovnickým odrůdám s kratším až středně dlouhým posklizňovým dozráváním. Je středně pozdní, dává vysoký výnos na všech typech půd. K prašné sněti a k padlí je středně odolná. Má však horší vyrovnanost zrna. Nové šlechtění Cebeco 6211 je výnosné, má vysokou váhu 1000 zrn a dává vysoký podíl předního zrna. Pro rok 1966 byla zařazena odrůda Zephyr jako povinná a odrůda Delisa jako volitelná odrůda do mezinárodních pokusů E.B.C.

NDR: V roce 1964 byla povolena odrůda Ciro (Bernburger 39678/54) pro krmné účely. Je značně odolná k padlí, náchylnější ke rzi plevové a sněti prašné, má delší zrna, obsah bílkovin střední. Hodí se do lehčích a středních půd. Odolnost k poléhání má menší než odrůda Plena.

Norsko: V pěstování převažují odrůdy víceřadého ječmene s kratší vegetační dobou. Nejlepší výsledky dávají v méně příznivých oblastech odrůda Nordlys a v nejpříznivějších oblastech odrůda Varde. Z dvouřadých ječmenů jsou nadějná nová šlechtění

Mø 58/2 a Mø 59/39, mající středně velké zrno a nižší obsah bílkovin.

NSR: Z nejnovějších odrůd mají největší osevní plochy Una, Nota, Johanna, Ara, Bella, Urte a Eli. Nejmenší rozšíření mají odrůdy Swallow (hlavně pro export), Hella, Brevia a Ulme. Nejvyšší obsah extraktivních látek mají odrůdy Eli, Johanna, Nota a Ulme. Odrůda Johanna má nižší obsah bílkovin než odrůda Breuns Wisa, odrůda Una má vyšší obsah bílkovin. Odrůdy Una a Urte mají vysoký podíl předního zrna. Celkově se dá říci, že šlechtění na odolnost vůči chorobám, hlavně vůči padlí, při kterém byl dosažen největší pokrok, ovlivnilo v určitém stupni negativně sladovnickou jakost. Proto nejnovější povolené odrůdy většinou nejsou jakostnější než nejrozšířenější odrůda Breuns Wisa. Poslední výsledky novošlechtění však ukazují, že i jakost se podstatně zlepšila, neboť bylo vytvořeno již několik kmenů s lepší sladovnickou jakostí, než má odrůda Breuns Wisa. Ve výnosu zrna jsou z nejnovějších odrůd na úrovni Breuns Wisy nebo o něco lepší odrůdy Nota, Johanna, Hella a Urte. Poměrně značně odolné proti poléhání jsou odrůdy Una a Urte.

Švédsko: Výsledkem intenzivního šlechtění je vysoký počet nových odrůd jarního ječmene. Odrůda Britta vykazuje dobrou výnosnost a má kratší posklizňové dozrávání. Ve výnosu se ukázaly jako slibné linie z křížení odrůd Mari X Domen. Dobré výsledky dále dala odrůdy Weibulls Clara 5390, Briggita, nová šlechtění odolnější vůči poléhání Ög 56316, A 61601, Sv. 61272, Ög 61177 a Ög 61189. Na stanici ve Värmlandu nová šlechtění Vrm 55115 a Vrm 55144 dala o 10 až 12 % vyšší výnos zrna než nejrozšířenější odrůda Weibulls Ingrid a měla uspokojivou pevnost slámy.

Velká Británie: V roce 1965 byly pro zemědělskou praxi doporučeny domácí odrůdy Maris Concord a ze zahraničních holandská Cambrinus, německá Impala a dánská Abed Deba. V roce 1966 přijde na trh odrůda Diamond a holandská odrůda Zephyr. Odrůda Maris Concord, v pokusech vedená jako HB 246/5/5, je značně odolná vůči padlí travnímu, náchylná je však ke sněti prašné. Je výnosná, ve slámě je pevnější než Proctor, ve sladovnické jakosti zrna je horší než Proctor. Odrůda Cambrinus má sladovnickou jakost dobrou, je však poléhavější a není průkazně výnosnější než Proctor. Odrůda Impala, která zdělila vysokou odolnost k padlí od ječmene H. spontaneum, má středně plné zrno, dává dobrý výnos zrna na lehčích půdách. Je to však krmná odrůda. Proti poléhání vysoce odolná dánská odrůda Abed Deba je rovněž krmná. Výnosná odrůda Diamond je ranější a výnosnější než Proctor a má nahradit krmnou odrůdu Pallas. Po dvouletém zkoušení se ukazuje odrůda Zephyr výnosnější než odrůda Proctor. Je raná, s krátkou pevnou slámou, částečně odolná k padlí a sladovnickou jakost má jako odrůda Proctor.

Závěr

Ve VÚO Kroměříž se většina z uvedených odrůd zkouší a u některých je možno již provést zhodnocení. Jako výnosné odrůdy se ukazují Mosane, Ta b 7266, Weibulls Clara, odolnější vůči polé-

hání jsou odrůdy Mosane, Eli, Mø 59/39, Una; vysoký podíl předního zrna mají odrůdy Mosane, Una a odolností k padlí vyniká odrůda Ciro (Bernburger 39678). Žádná ze zahraničních odrůd nepřekonala však čs. odrůdy ve sladovnické jakosti. Po dokončení zkoušek uvedených odrůd budeme podrobně informovat o výsledcích.

Došlo do redakce 21. 3. 1966.

Postgraduální kurs na Katedře kvasné chemie a technologie, VŠCHT v Praze

Ve dnech 7. až 18. února 1966 probíhal na Katedře kvasné chemie a technologie ve spolupráci s Čs. mikrobiologickou společností při ČSAV postgraduální kurs na téma „Procesy a operace kvasné technologie II. (Bioinženýrství)“.

Tento kurs byl pokračováním kursu minulého roku, ve kterém byli frekventanti seznámeni s přípravou a úpravou fermentačních pūd a vlastním procesem kvašení. Náplní letošního kursu byla izolace, rafinace a další zpracování kvasných produktů. Kurs trval 14 dnů vždy s celodenním programem. V programu kursu byly tyto disciplíny: Odstřeďování, filtrace, flotace, odpařování, lisování, destilace, extrakce, deionizace, elektrodialýza a vnitropodniková doprava. V úvodní části každé disciplíny bylo pojednáno o teorii procesu tak, aby se posluchači mohli snadněji orientovat o principech, ze kterých operace vychází, resp. které jsou podkladem pro konstrukci příslušného zařízení. Byly předneseny pokyny pro snímání vhodných a důležitých parametrů i metodika pro kontrolu probíhajících reakcí a chodu zařízení.

Vzhledem k tomu, že frekventanti neměli stejný základ vysokoškolského studia, tzn. že byli absolventy z různých typů vysokých škol, v řadě případů netechnického směru, bylo nutné respektovat v přednáškách i tento stav. Znamenalo to pečlivou přípravu osnov jednotlivých přednášek a i tak přednáška pro některé posluchače byla k pochopení obtížnější, pro jiné by bylo možno vědeckou úroveň značně zvýšit. Bylo to patrné na reakci, která se projevovala na posluchačích již během přednášky, hlavně však po přednášce. Z toho vyplynulo závažné poučení pro event. další kursy: rozdělení posluchačů podle toho, kterou vysokou školu absolvovali, resp. jak jsou orientováni ve svém povolání. Takový výběr ovšem nemohou vždy úspěšně provést pořadatelé kursu. Např. některý posluchač netechnického školního vzdělání ukazuje neobyčejné vlohy pro technické problémy a svoje znalosti si již obdivuhodně doplnil, a to nejen pouze poznáním, které poskytuje praxe, ale i hlubokým studiem potřebných teoretických základů.

Příznivě nutno hodnotit skutečnost, že frekventanti kursu se přihlásili z vlastní iniciativy, tzn. že nebyli do kursu delegováni žádnou institucí. Tento vlastní zájem je jistě pozoruhodný a svědčí o tom, že snaha po doplnění odborného vzdělání existuje, je živelná, spontánní, není však, bohužel, vždy správně chápána a již dokonce ne oceněna. Vždyť nemálo zájemců o absolvování kursů se nemohlo účastnit jen proto, že nenašli u nadřízeného úřadu pochopení. Kurs je zajišťován hospodářsky školou, bez nároků na jakýkoli finanční příspěvek. Frekventanti jsou ubytováni ve studentské koleji, takže náklady na pobyt v kursu jsou minimální, redukovány na stravování.

Kursu se účastnilo 40 posluchačů, z toho dva z PLR a kromě toho několik dalších z VŠCHT v Praze. Kromě přednášejících z Vysoké školy chemicko-technologické s vzácnou ochotou převzali speciální přednášky prof. dr. Zvoníček z ČVUT, inž. Pitaš, inž. Pecák, inž. Šauer, dr. Rentz, inž. dr. Buriánek a inž. Farkaš, CSC.

Všem přednášejícím za jejich ochotu a námahu mnohokrát děkujeme.
Prof. dr. Josef Dyr, DrSc.

**НОВЫЕ СОРТА ЯРОВОГО
ЯЧМЕНЯ**

В статье дается оценка качеств некоторых новейших зарубежных сортов ярового ячменя. Автор пользуется как данными имеющимися в зарубежной литературе, так и результатами сравнительных испытаний проведенных Научно-исследовательским институтом растениеводства в г. Кромержиж. Весьма урожайными оказались сорта Мосан, Та б 7266 и Вейбулльс Клара. Устойчивостью против полегания отличаются и: Мосан, Эли, Мо 59/39 и Уна. Высокий процент первоклассного зерна дают Мосан Уна. Стойкостью против мучнистой росы отличается Чиро (Бэрнбургер 39678). Ни один из зарубежных сортов не достигает по солодильным качествам чехословацких сортов.

**DIE NEUESTEN
SOMMERGERSTENSORTEN**

Der Autor vergleicht und bewertet die Qualität der neusten Sommergerstensorten in einigen Staaten nach den Literaturangaben und nach den Ergebnissen, die in dem Forschungsinstitut für Getreidebau in Kroměříž erzielt wurden. Es zeigte sich, dass einige fremde Gerstensorten hervorragende Eigenschaften vom Standpunkt der agrotechnischen Kriterien aufweisen: zum Beispiel im hohen Ertrag die Sorten Mosane, Ta b 7266, Weibulls Clara, in der Halmfestigkeit Mosane, Eli, M 59/39, Una, im hohen Vordergersteanteil Mosane, Una, in der Beständigkeit gegen Krankheiten Ciro (Bernburger 39678). In der Mälzerei- und Brauqualität bleiben jedoch die tschechoslowakischen Gerstensorten auch im Vergleich mit den ausländischen Spitzensorten unübertroffen.

**NEW VARIETIES OF SPRING
BARLEY**

The article deals with the quality of some new varieties of spring barley which have recently been introduced abroad as suitable for malting industries. The conclusions are based both on the information from foreign literature and the results of experiments, carried out at the Research Institute of Crop Production at Kroměříž. Very yielding are Mosane, Tab 7266 and Weibulls Clara; resistant against laying-down are Mosane, Eli, M 59/39 and Una; high proportion of the first-grade grain is typical for Mosane, and Uno; resistant against mildew is Ciro (Bernburger 39678). None of the mentioned foreign varieties is equal to Czechoslovak varieties in their malting properties.